

KRITISKE ANALYSER

Af Henrik Herløv Lund - økonom, cand. Scient. Adm.

www.henrikherloevlund.dk

herloevlund@mail.dk

Notat 28.11.17, rev. 05.12.17

Kommunale udfordringer efter valget: KOMMUNAL BØRNEPASNING UDHULES LANGSOMT AF SPAREPOLITIK, VOKSENDE OPGAVEMÆNGDE, DALENDE NORMERINGER OG FORÆLDREFLUGT.

RESUME:

- **Kommunerne har i de seneste mange år sparet på daginstitutionsområdet**
- **Målt i faste priser og pr. indskrevet barn faldt de kommunale dagtilbudsudgifter til 0 – 10-årige i hele landet fra 2008 til 2016 med 12,5 pct.**
- **Den kommunale sparepolitik er gået ud over normeringerne i daginstitutionerne**
- **Korrigerer man for den tid, som bruges til andet end børnene, fx til dokumentation, møder administration og ledelse, er normeringerne siden 1986 forringet med 58 pct. og siden 2000 til 2014 forringet med 20 – 25 pct.**
- **Hermed må børnepassningsydelsen vurderes at være blevet forringet, dels fordi der er blevet flere børn pr. pædagog og hermed mindre tid til det enkelte barn.**
- **Og dels – og ikke mindst - er det en følge af, at der er blevet flere perioder, hvor pædagogerne er alene med børnene og deres funktion hermed reduceres til i høj grad overvågning**
- **En indikator for denne kvalitetsforringelse er, at et stigende antal forældre flytter deres børn fra offentlige daginstitutioner til private**
- **Bag sparepolitikken overfor folkeskolen ligger skiftende regeringens stramme økonomiske politiske, der igennem snævre rammer og hårde sanktioner har presset kommunerne til at skære ned på velfærden generelt, herunder folkeskolen.**

Indledning.

Dette notat er et af en serie på 4 notater, som i anledning af kommunalvalget 23 nov. 2017 dels omhandler den økonomiske situation i kommunerne i almindelighed og regeringens stramme økonomiske styring af dem i særdeleshed.

Dels omhandler notaterne videre konsekvenserne af denne stramme økonomiske styring for udhuling af velfærden på centrale kommunale serviceområder.

Det første notat analyser den økonomiske spændetrøje, regeringen gennem budgetloven har lagt om kommunernes økonomi, som tvinges til kontante besparelser.¹

I de følgende 3 notater undersøges først den kommunale ældrepleje og hjemmehjælp² og dernæst folkeskolen³ og sidst – i indeværende notat - den kommunale børnepasning.⁴

Da disse notater om de forskellige kommunale velfærdssektorer er skrevet til at kunne læses hver for sig, vil der være et vist overlap.

Indeværende notat er opbygget således: Del I omhandler udviklingen i ressourceforbrug, service og kvalitet i folkeskolen, del II omhandler baggrunden herfor (uddybes i notatet om kommunernes økonomi og regeringens økonomisk styring heraf)

DEL I: Udviklingen i ressourceforbrug, opgavemængde, normeringer og kvalitet i kommunale daginstitutioner for børn.

1.1. Kommunernes ressourceforbrug til daginstitutioner.

Antallet af børn i kommunal børnepasning som helhed steg frem til 2013 med godt 11.000⁵, men er efter folkeskolereformen faldet med 24.000 svarende til 4,2 pct. langsomt.⁶

!) Se Lund, Henrik Herløv: KOMMUNALVALG 2017 - Selvom borgere og kandidater i den kommunale valgkamp ønsker bedre service, vil VLAK – regeringen videreføre økonomisk spændetrøje om kommunerne!!

www.henrikherloevlund.dk/Artikler/Oekonomiskspaendetroejeomkommuner.pdf

2) Se Lund, Henrik Herløv: Kommunalvalg 2017 - KOMMUNALVALG 2017 - Kommunal hjemmehjælp forringes år efter år pga. regeringens spare – og sanktionspolitik og trods velfærdsreformernes løfter om at fremtidssikre velfærd og ældrepleje!

www.henrikherloevlund.dk/Artikler/Forringelserafkommunalaeldrepleje.pdf

3) Se Lund, Henrik Herløv: Kommunale udfordringer efter valget: FOLKESKOLEN UDMARVES AF BESPARELSER, INKLUSIONSLOV OG FOLKESKOLEREFORM SAMT ELEVFLUGT.

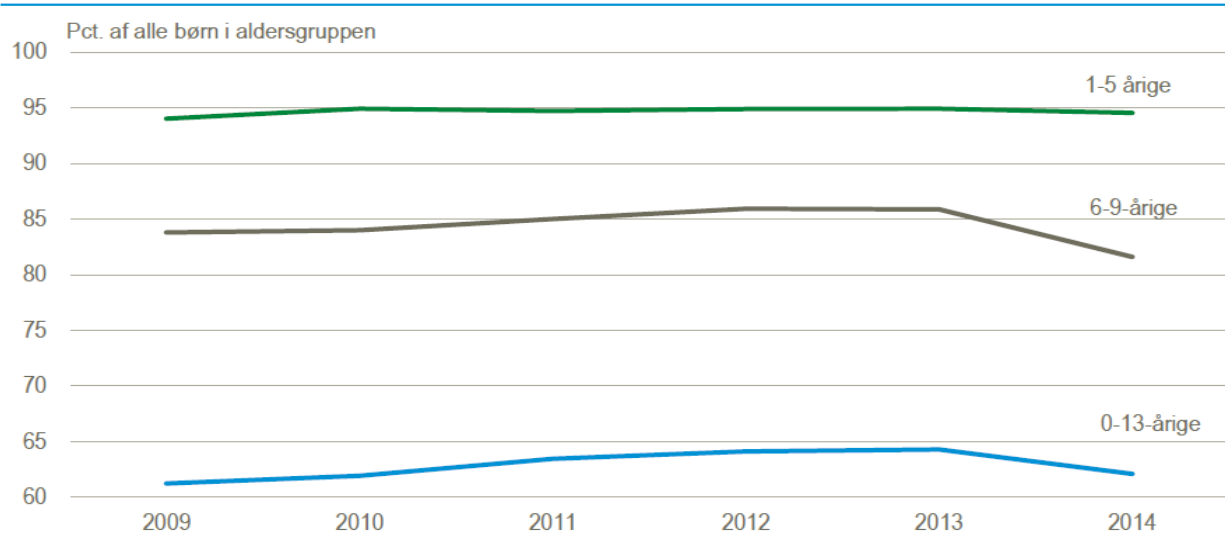
www.henrikherloevlund.dk/Artikler/Forringelserafkommunalfolkeskole.pdf

4) Se Lund, Henrik Herløv: Kommunale udfordringer efter valget: KOMMUNAL BØRNEPASNING UDHULES LANGSOMT, MEN SIKKERT.

www.henrikherloevlund.dk/Artikler/Forringelserafkommunaledaginstitutioner.pdf

Dette skyldes, at børnene nu bruger mere tid på skolen i stedet for i fritidshjem.

Tabel: Antal indskrevne børn i dagpleje, daginstitutioner og fritidsordninger ekskl. fritidsklubber 2009 – 2015. ⁷

Anm.: Figuren dækker kun dagpleje, vuggestuer, børnehaver, aldersintegrerede institutioner, skolefritidsordninger og fritidshjem, men ikke fritidsklubber mv.

Tilsyneladende stiger ressourcetildelingen til kommunale børnepasningsordninger alligevel i disse år.

Kommunerne øgede således i perioden 2007 til 2016 i løbende priser deres nettoudgifter til kommunale dagtilbud som helhed ⁸ med lidt over ¼ mia. kr eller godt 1 procent.⁹

Men stigningen i ressourcetildelingen er kun tilsyneladende, for langt det meste af stigningen i de kommunale dagtilbudsudgifter målt i løbende priser har været inflation.

Måles i stedet i faste priser og pr. indskrevet barn faldt de kommunale dagtilbudsudgifter til 0 – 10-årige i hele landet med 12,5 pct. fra 2008 til 2016.

⁵) Jf. Danmarks Statistik, statistikbanken, tabel PAS11: Indskrevne i pasningstilbud.

<http://www.statistikbanken.dk/10558>

⁶) Jf. Nyt fra Danmarks Statistik nr. 162: Færre børn i daginstitutioner efter skolereformen. 1. april 2015.

<http://www.dst.dk/da/statistik/nyt/NytHtml?cid=19245>

⁷) Undervisningsministeriet: Elever i grundskolen 2016/17.

<https://uvm.dk/statistik/grundskolen/elever/elevtal-i-grundskolen>

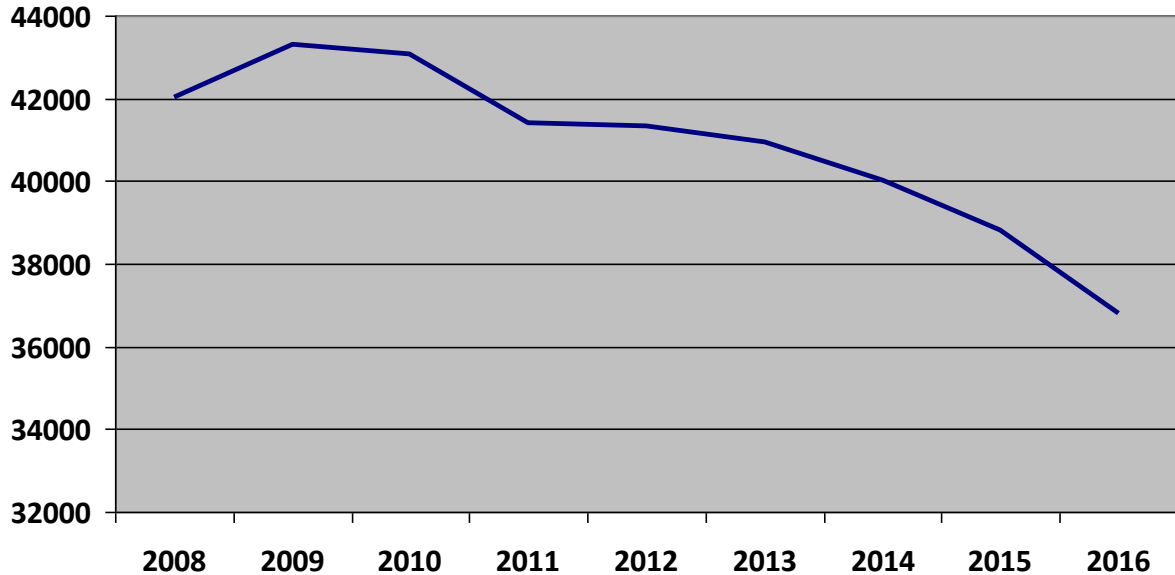
⁸) Funktion 5.25: Dagtilbud mv. til børn og unge.

⁹) Danmarks Statistik, Statistikbanken: Kommunernes regnskab, udgifter til funktion 5.25: Dagtilbud mv, til børn og unge,

<https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1536>

Pr. 0 – 10-årigt barn brugte kommunerne i 2016 omkring 36.794 kr i dagtilbudsudgifter.

Figur: Kommunale nettoudgifter til dagtilbud pr. 0 – 10-årig 2008 – 2016 (kr., faste priser).¹⁰

1.2. Normeringerne på daginstitutionsområdet er forringet.

At udgiftsniveauet målt i faste priser pr. barn er faldet, er et andet ord for, at der er blevet sparet på daginstitutionsområdet.

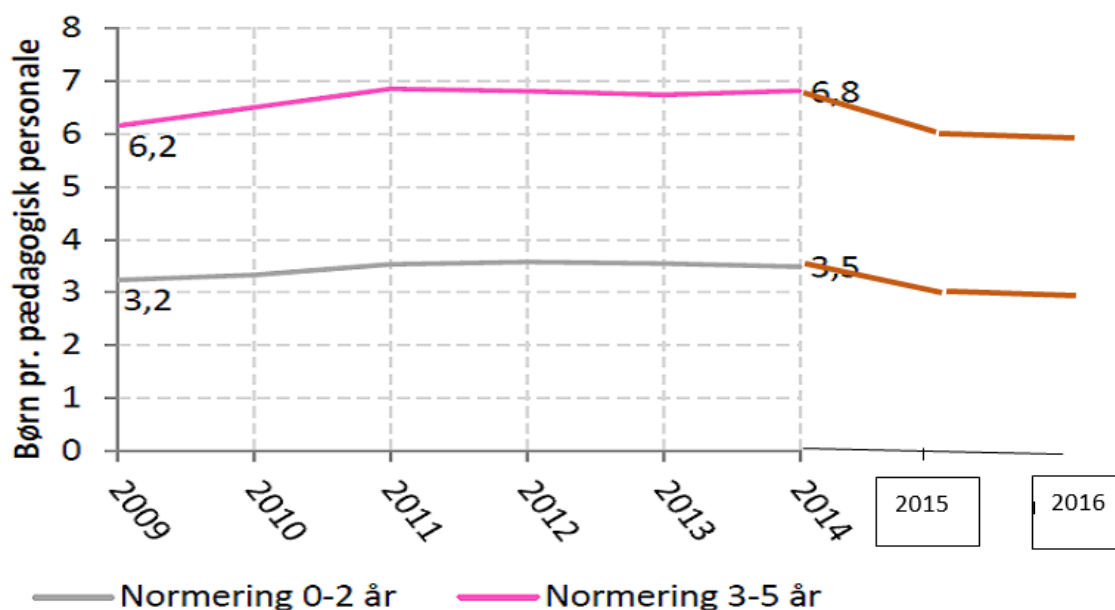
Dette har selvsagt især ramt personalenormeringerne, som fra 2009 til 2014 er faldet med 11 procent for 3 – 5-årige børn og med 8 procent for 0 – 2-årige, når man måler ved antallet af børn pr. pædagogisk personale (faldende normering kommer til udtryk som flere børn pr voksen).¹¹

Der var i 2015 cirka 10 procent flere børn per pædagogisk personale end i 2009.

¹⁰) Danmarks Statistik, Statistikbanken: Kommunale regnskabstal for nettoudgifter pr 0 – 10-årig i faste priser 2008 – 2016. <http://www.statistikbanken.dk/10188>

¹¹) jf. BUPL: Faktaark – normeringer i 0 – 5 års daginstitutioner. 05.06.15
[https://www.bupl.dk/iwfile/BALG-9X7DV3/\\$file/Faktaark-Normeringer%202014.pdf](https://www.bupl.dk/iwfile/BALG-9X7DV3/$file/Faktaark-Normeringer%202014.pdf)

Figur: Normeringsudvikling 2009 – 2014 ¹² og 2015 - 2016. ¹³

Målt på denne måde er normeringerne fra 2000 til 2024 forringer med 20 til 25 procent.

SRSF – regeringen gennemførte dog i 2015 en børnepakke til samlet 1,25 mia. kr. ¹⁴, som måske har rettet lidt op på den langsigtede forringelse af daginstitutionsnormeringer, selvom kun en mindre del af midlerne var øremærket til flere pædagoger. ¹⁵

Som foran beskrevet børnetallet faldet efter folkeskolereformen i 2014, hvilket også kan have trukket i retning af stigende normeringer.

På basis af en indberetning af normeringer fra kommunerne til Danmarks Statistik kan normeringerne i 2015 og 16 faktisk beregnes at være faldet lidt i forhold til 2014, jf. foranstående figur, men beregningen er usikker og må tages med forbehold.

1.3. MEN: Opgavemængden er vokset.

¹²) Kilde: BUPL: Faktaark – normeringer i 0 – 5 års daginstitutioner. 05.06.15
[https://www.bupl.dk/iwfile/BALG-9X7DV3/\\$file/Faktaark-Normeringer%202014.pdf](https://www.bupl.dk/iwfile/BALG-9X7DV3/$file/Faktaark-Normeringer%202014.pdf)

¹³) Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, tabel BOERN 3, egen bearbejdning.
<https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1536>

¹⁴) Jf. Simone Agger: Normeringerne i daginstitutioner, TV2, 21. maj 2015.
<http://nyheder.tv2.dk/2015-05-21-kort-tjek-normeringerne-i-din-kommune>

¹⁵) Jf. Mainz, Pernille: Ekspertter giver drøje hug til regeringens børnepakke. Politiken, 15.03.15.
<http://politiken.dk/indland/art5569178/%C2%BBkatastrofalt%C2%AB-og-raquouigennemt%C3%A6nktlaquo-Ekspertter-giver-dr%C3%B8je-hug-til-regeringens-b%C3%B8rnepakke>

Men også pædagogernes opgaver har ændret sig. Hvor pædagoger i 1986 brugte omkring 2/3 af deres tid sammen med og direkte på børnene, er det i dag kun omkring halvdelen af tiden, der går hertil.¹⁶

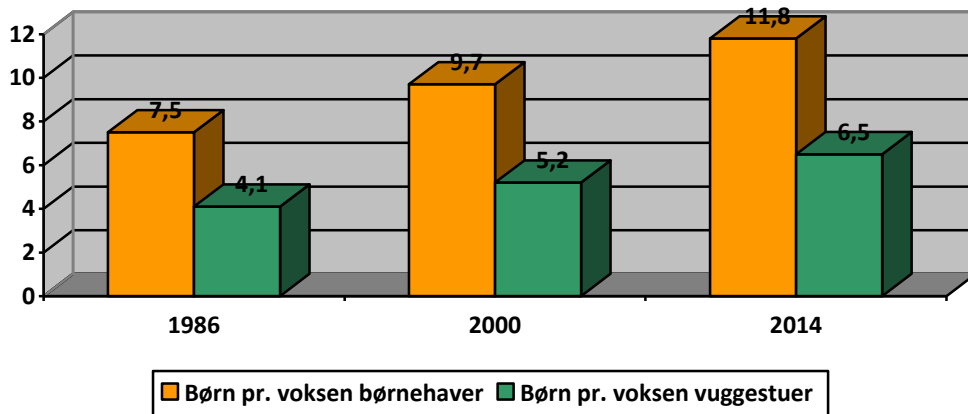
Figur: Udviklingen i tidsanvendelsen i daginstitutioner.¹⁷

	1973	1976	1978	1986	1990	1996	2000	2010/2011
Anslået andel af timer, som anvendes på børnene	70	70	70	67	65	60	56,7	51

Korrigerer man beregningen yderligere for den tid, som bruges til andet end børnene, fx til dokumentation, møder administration og ledelse, fås en stærkere forringelse af normeringerne, som også udtrykker, at pædagogerne i dag bruger mere tid på papirarbejde mm end tidligere.¹⁸

Dette ligger i forlængelse af en langtidstendens til at spare på børnepasningspersonalet, idet der over de seneste 28 år er blevet 58 procent flere børn pr. voksen i daginstitutionerne, hvis man udelukkende måler på den tid, hvor pædagoger og medhjælpere er sammen med børnene.¹⁹

Figur: Udvikling i antal børn pr voksen i 1986 til 2000 og 2000 – 2014.²⁰

¹⁶) Jf. Sørensen, Laura Marie og Ditte Bannor-Kristensen: Pædagoger ofte alene med stor børnegruppe. Dr.dk, 04.01.15

<https://www.dr.dk/nyheder/indland/boern-ladt-i-stikken-paedagoger-ofte-alene-med-stor-gruppe-boern>

¹⁷) Kilde: Glavind, Niels og Susanne Pade: Notat om udviklingen i daginstitutionernes bemanning siden 1986, s. 17. Bureau 200, 2014. http://www.bureau2000.dk/images/udgivelser/Born_og_unge/Normeringsudvikling%20siden%201986.pdf

¹⁸) Jf. Sørensen, Laura Marie og Ditte Bannor-Kristensen: Pædagoger ofte alene med stor børnegruppe. Dr.dk, 04.01.15

<https://www.dr.dk/nyheder/indland/boern-ladt-i-stikken-paedagoger-ofte-alene-med-stor-gruppe-boern>

¹⁹) Jf. Bureau 2000: Udviklingen i daginstitutionernes bemanning 1986 – 2014.

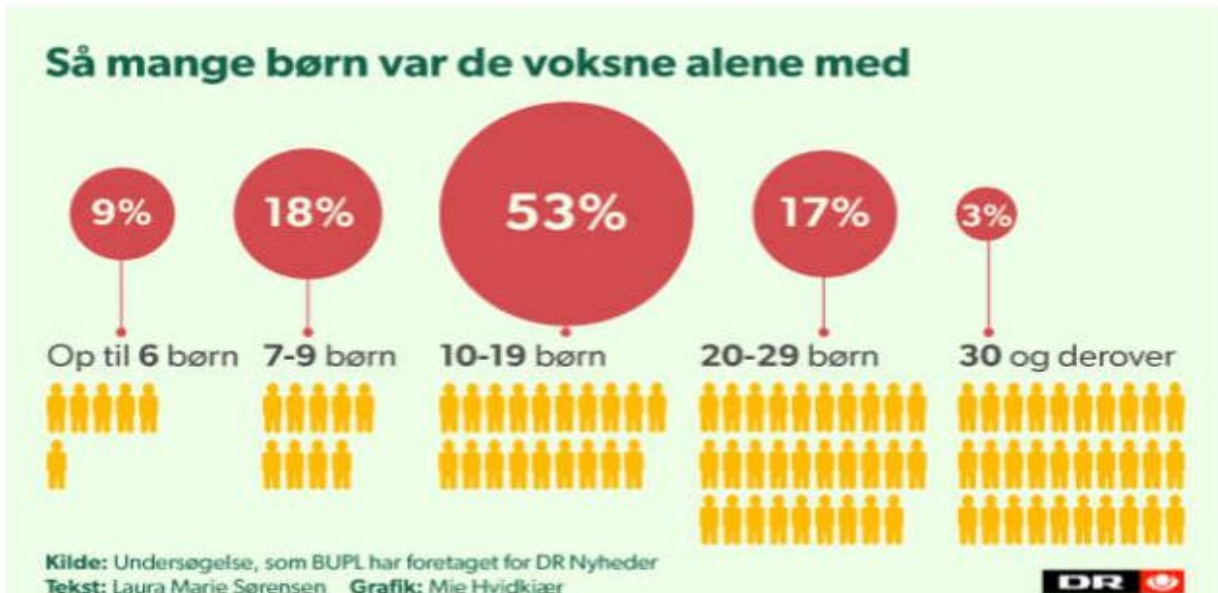
http://www.bureau2000.dk/images/udgivelser/Born_og_unge/Normeringsudvikling%20siden%201986.pdf

²⁰) Kilde: Figur af egen tilvirkning baseret på Glavind, Niels og Susanne Pade: Notat om udviklingen i daginstitutionernes bemanning siden 1986, s. 5, tabel 1. Bureau 200, 2014.

http://www.bureau2000.dk/images/udgivelser/Born_og_unge/Normeringsudvikling%20siden%201986.pdf

En undersøgelse fra BUPL foretaget i 2016 peger på, at normeringerne stadig halter, idet mange pædagoger er alene med den samlede børnegruppe i mellem 1 og op til 3 timer.²¹

Figur: Så mange børn er de voksne alene med.²²

1.4. Børnepasningsydelsen forringes.

Konsekvensen af langtidsfaldet i normeringer og væksten i andre opgaver end børnepasning må vurderes at være en forringelse af børnepasningsydelse.

Det er dels en konsekvens af, at der hermed bliver flere børn pr. pædagog.

OG dels – og ikke mindst - er det en følge af, at der er blevet flere perioder, hvor pædagogerne er alene med børnene og deres funktion hermed reduceres til i høj grad overvågning.

Alt i alt må den langsigtede kommunale besparelspolitik på daginstitutionerne således vurderes, at medføre en forringelse både af pædagogernes arbejdsvilkår og af den pasning og de stimuli, som børnene modtager.

²¹) Jf. BUPL: Analysenotat, marts 2017.

[https://www.bupl.dk/iwfile/BALG-AKFFXN/\\$file/Alenetidsundersoegelse2017.pdf](https://www.bupl.dk/iwfile/BALG-AKFFXN/$file/Alenetidsundersoegelse2017.pdf)

²²) Kilde: Sørensen, Laura Marie og Ditte Bannor-Kristensen: Pædagoger ofte alene med stor børnegruppe. Dr.dk, 04.01.15

<https://www.dr.dk/nyheder/indland/boern-ladt-i-stikken-paedagoger-ofte-alene-med-stor-gruppe-boern>

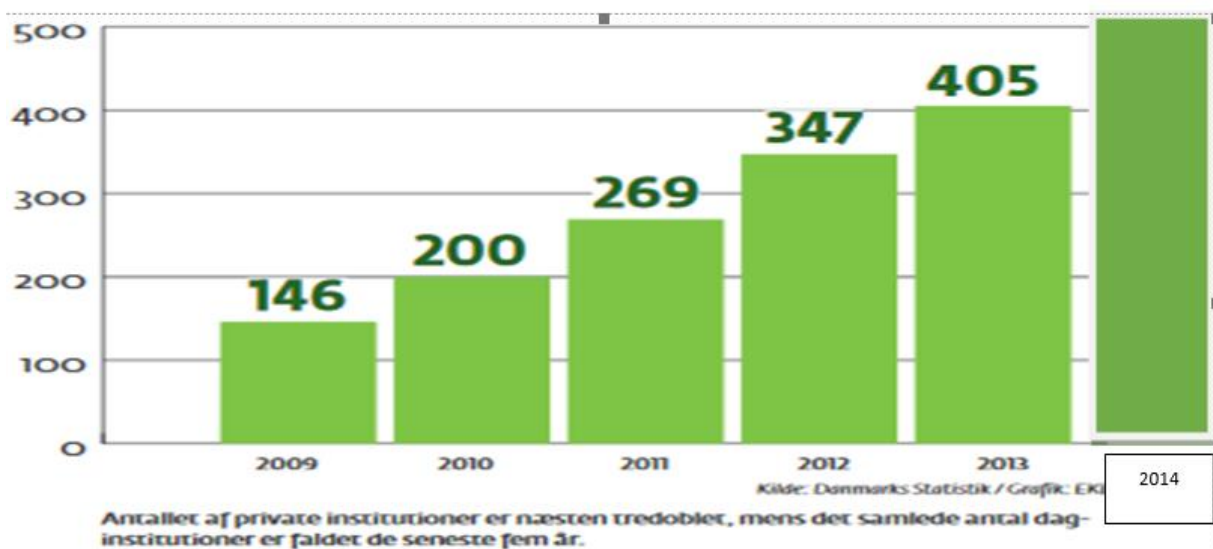
1.5. Forældreflugt fra udsultede offentlige daginstitutioner.

En indikator på den løbende forringelse af daginstitutioner, som sparepolitikken det seneste 10 år (og før) har medført, at flere forældre flytter deres børn fra offentlige daginstitutioner til private.

Der er ikke mindst tale om en reaktion på, at kommunerne som led i spareøvelserne samler daginstitutionerne i stadig større enheder.

I 2007 var der 243 private daginstitutioner i Danmark. I 2014 var antallet steget til 512. I samme periode faldt antallet af offentlige daginstitutioner med 20 procent.

Figur: Udviklingen i private pasningstilbud 2009 til 2013.²³

I 2007 gik 6800 børn i private daginstitutioner. I 2015 var tallet steget til 18.000.²⁴ Det var omkring 10 pct. af samtlige 0 – 5-årige.

²³) Kilde: BUPL: Private daginstitutioner. 24.04.14

[https://www.bupl.dk/iwfile/BALG-9PHD4W/\\$file/p10-23_bornogunge_082014.pdf](https://www.bupl.dk/iwfile/BALG-9PHD4W/$file/p10-23_bornogunge_082014.pdf)

²⁴) Jf. Kofoed, Julie; Flere og flere børn går i private daginstitutioner. Dr.dk, 25.07.16

<https://www.dr.dk/ligetil/flere-og-flere-boern-gaar-i-private-daginstitutioner>

DEL II: Den økonomiske og politiske baggrund for udviklingen i de kommunale daginstitutioner for børn.

2.1. Regeringens økonomiske spændetrøje har presset kommunerne.

Som vist i misforholdet mellem ressourcer og børnetal/opgavemængde og i forringelsen af normeringerne har der altså det seneste 10 år (og før det under VK – regeringen) i kommunerne som helhed været ført sparepolitik på daginstitutionsområdet.

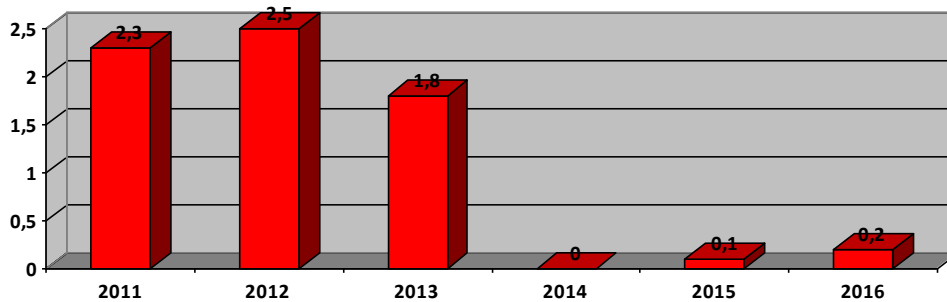
Den drivende kraft bag dette har været regeringernes spare – og skattelettelsespolitik, hvor man har ført en stram økonomisk politik overfor det offentlige forbrug, herunder ikke mindst kommunerne, og samtidig har prioriteret skattelettelser fremfor velfærd. De skiftende regeringer har hermed presset kommunerne økonomisk til at spare over en bred bank, herunder blandt andet på dagtilbudsområdet som et af de tungere områder i den kommunale økonomi.

Det er dels sket gennem stadigt strammere rammer i de årlige kommuneaftaler for de kommunale udgifter, som typisk IKKE har tilladt en stigning i de kommunale udgifter svarende til udviklingen i demografi og opgaver. Men dels - og navnlig - er kommunerne gennem et rigidt sanktionssystem blevet tvunget til omfattende merbesparelser i forhold til de allerede i sig selv stramme økonomiske rammer.²⁵

For det første har indførelsen af en budgetsanktion, hvis kommunernes budgetter overskrider regeringens rammer, indebåret, at kommunerne især i de første år efter dens indførelse har sørget for at lægge sig betydeligt under rammerne af frygt for at udløse den statslige ”dummebøde” for at overskride rammerne, som ville indebære reduktion af bloktilskuddet på 3 mia. kr.

²⁵) Jf. Lund, Henrik Herløv: KOMMUNALVALG 2017: Selvom borgere og kandidater i den kommunale valgkamp ønsker bedre service, vil VLAK – regeringen videreføre økonomisk spændetrøje om kommunerne! 2017.
<http://www.henrikherloevlund.dk/artikler/Oekonomiskspandetroejeomkommuner.pdf>

Tabel: ”Underbudgettering” i kommunerne 2011 – 2016 (mia. kr.) målt som afvigelse mellem ramme og budget i kommunerne.²⁶

Hermed har kommunerne samlet set allerede ved budgetlægningen sparet mere end rammerne tilsigtede. I alt 6,9 mia. kr. fra 2011 til 2016.

For det andet har regeringen også indført en skrap ”regnskabssanktion” overfor merforbrug ud over budgettet, hvilket har låst kommuner og regioner fast i underforbrug år efter år, idet kommunerne har sørget for at holde forbruget godt under det budgetterede af frygt for at udløse sanktionen.

Fra 2011-2015 har alene underforbruget i kommunerne i forhold til det budgetterede sammenlagt været omkring 20 ½ mia. kr.

²⁶) Kilde vedr. Afvigelse mellem ramme og budget 2011 jf. KL: Kommunernes regnskab for 2011

http://www.kl.dk/ImageVaultFiles/id_54745/cf_202/Kommunernes_regnskab_2011.PDF

Afvigelse mellem ramme og budget 2012, jf. Indenrigsministeriet: De kommunale og regionale regnskaber 2010 – 2013. 04.06.11

<http://www.oim.dk/media/10868/de-kommunale-og-regionale-regnskaber-2010-2012.pdf>

Afvigelse mellem ramme og budget 2013, jf. Kommuneaftalen for 2012, s. 5 <https://www.fm.dk/publikationer/2012/aftaler-om-den-kommunale-og-regionale-oekonomi-for-2013>

Og Økonomi og indenrigsministeriet: Solide 2013 – regnskaber fra kommuner og regioner.

<http://www.oim.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2013/maj/overskud-i-kommunernes-regnskaber.aspx>

Finansministeriet Kommuner og regioner overholder udgiftslofterne for 2014. 30.04.15

<https://www.fm.dk/nyheder/pressemeddelelser/2015/04/kommuner-og-regioner-overholder-udgiftslofter>

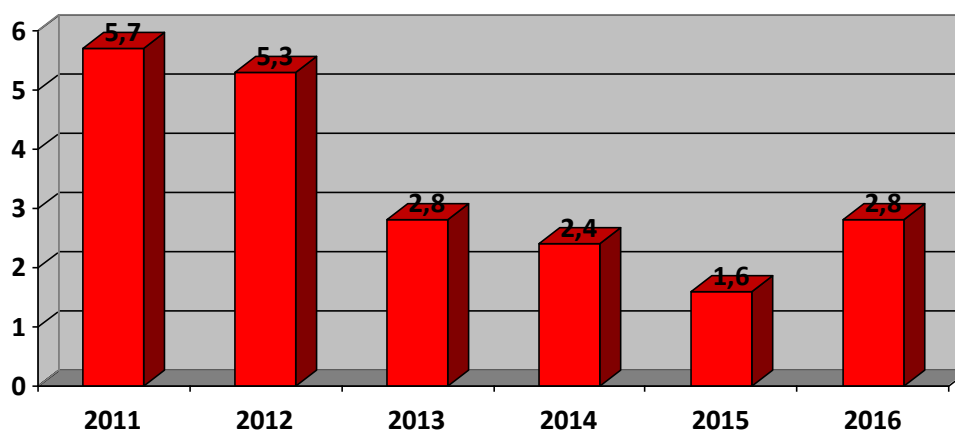
Finansministeriet: Kommunerne og regionerne overholder de lovfastede udgiftslofter for 2015. 19.04.16

<https://www.fm.dk/nyheder/pressemeddelelser/2016/04/kommuner-og-regioner-overholder-udgiftslofterne-for-2015>

Indenrigsministeriet: Kommuner og regioner overholder udgiftslofterne for 2016. 24.04.17

<https://www.fm.dk/nyheder/pressemeddelelser/2017/04/kommuner-og-regioner-overholder-udgiftslofterne-for-2016>

Tabel: Merbesparelser i kommunerne 2011 – 2016 (mia. kr.) gennem mindreforbrug i regnskabet i forhold til budget ²⁷

Samlet har kommunerne altså siden 2011 sparet omkring 27 ½ mia. kr. mere end nødvendigt i forhold til regeringens i forvejen smalle rammer.

Penge, der kunne - og burde - være kommet blandt andet børnepasning til gode.

2.2. Velfærdsaftalens brudte løfter.

Denne forringelse af den væsentlige del af velfærden, som repræsenteres af daginstitutioner, er i stik modsætning til de politiske målsætninger og løfter, som et flertal i Folketinget har afgivet i forbindelse med de vigtigste velfærdsreformer i Danmark igennem de seneste 10 år.

I forbindelse hermed er befolkningen blevet bedt om at acceptere væsentlige forringelser af velfærden, herunder ikke mindst efterløns – og pensionssystemet, med henvisning til, at det var nødvendigt for at fremtidssikre velfærden.

²⁷) Kilde: Mindreforbrug 2011 jf. KL: Kommunernes regnskab for 2011

http://www.kl.dk/ImageVaultFiles/id_54745/cf_202/Kommunernes_regnskab_2011.PDF

Mindreforbrug 2012, jf. Økonomi – og Indenrigsministeriet: Overskud i kommunernes regnskab for 2012.

<http://sim.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2013/maj/overskud-i-kommunernes-regnskaber.aspx>

Mindreforbrug 2013, jf. KL: Regnskab 2013 – ansvarlighed og vækst.

<http://www.danskekommuner.dk/Artikelarkiv/2014/Magasin-17/Regnskab-2013--ansvarlighed-og-vakst/>

Økonomi – og Indenrigsministeriet: Solide 2013 – regnskaber fra kommuner og regioner. 15.05.14.

<http://www.oim.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2014/maj/solide-2013-regnskaber-fra-kommuner-og-regioner/>

(Mindreforbrug på driftsudgifter var egentlig 4,9 mia, men kommunerne fik lov til at veksle 2 mia. kr. heraf på mere anlæg)

Finansministeriet Kommuner og regioner overholder udgiftslofterne for 2014. 30.04.15

<https://www.fm.dk/nyheder/pressemeddelelser/2015/04/kommuner-og-regioner-overholder-udgiftslofter>

Finansministeriet: Kommunerne og regionerne overholder de lovfastede udgiftslofter for 2015. 19.04.16

<https://www.fm.dk/nyheder/pressemeddelelser/2016/04/kommuner-og-regioner-overholder-udgiftslofterne-for-2015>

Indenrigsministeriet: Kommuner og regioner overholder udgiftslofterne for 2016. 24.04.17

<https://www.fm.dk/nyheder/pressemeddelelser/2017/04/kommuner-og-regioner-overholder-udgiftslofterne-for-2016>

I 2006 indgik VK – regeringen, Socialdemokratiet, DF og Radikale således den helte centrale ”Velfærdsaftale”, hvorefter efterløns - og pensionsalderen i Danmark fremover skal stige kraftigt og følge levealderen. I forliget begrundes dette direkte med, at der skulle skaffes penge til at sikre velfærden:

”Styrkelsen af de offentlige finanser, som på langt sigt optræder i kraft af det nye tilbagetrækningssystem, reserveres til at sikre finansieringen af velfærdssamfundet i fremtiden.²⁸(min understregning, hhl)

I 2011 blev denne forringelse af tilbagetrækningsmulighederne for den danske befolkning så yderligere skærpet, da VK – regeringen under Lars Løkke Rasmussen indgik aftale med Radikale og DF om den såkaldte ”Tilbagetrækningsreform”²⁹ om yderligere at forringe efterløn og pension. Også her med henvisning til den demografiske udvikling.

Gennem disse ”reformer” har staten sparet/vil spare milliardbeløb. Men selvom det hed sig, at besparelserne skulle gå til at sikre velfærden i fremtiden, har regeringerne siden i stedet gennemført omfattende skattelettelser gennem skattereform på skattereform.

Senest har vi set VLAK – regeringen fremlægge planer for betydelige skattelettelser fortrinsvis til topskatteyderne og virksomhedsejerne.³⁰

At pengene ikke i stedet kommer velfærden til gode er et eklatant løftebrud.³¹

2.3. Det kommunale flertals rolle.

Det ville imidlertid være forkert alene at forklare det kommunale mindreforbrug med regeringens rammer og sanktioner, skønt de som anført spiller en væsentlig rolle. Også lokale forhold i kommunerne spiller en rolle.

Den bedre eller dårligere økonomiske situation i de forskellige kommuner har selvsagt betydning.

MEN: i nogle kommuner tjener regeringens stramme økonomiske styring af kommunerne også som et alibi og en legitimering af et flertals ideologiske og politiske prioritering af besparelser og lavt serviceniveau til fordel for lav skat og skattelettelser.

Holdningen og orienteringen i kommunalbestyrelsen til normeringen af og standarden i daginstitutionerne er således også væsentlig parameter.

²⁸) Jf. Velfærdaftalen 2006, citeret efter Olsen, Lars: Politikernes største løftebrud: Ældremilliarderne forsvandt. Jyllandsposten. 23.11.17

<https://jyllands-posten.dk/protected/premium/kommentar/ECE10023504/politikernes-stoerste-loeftebrud-aeldremilliarderne-forsvandt>

²⁹) Jf. Aftale om senere tilbagetrækning. 13.05.11

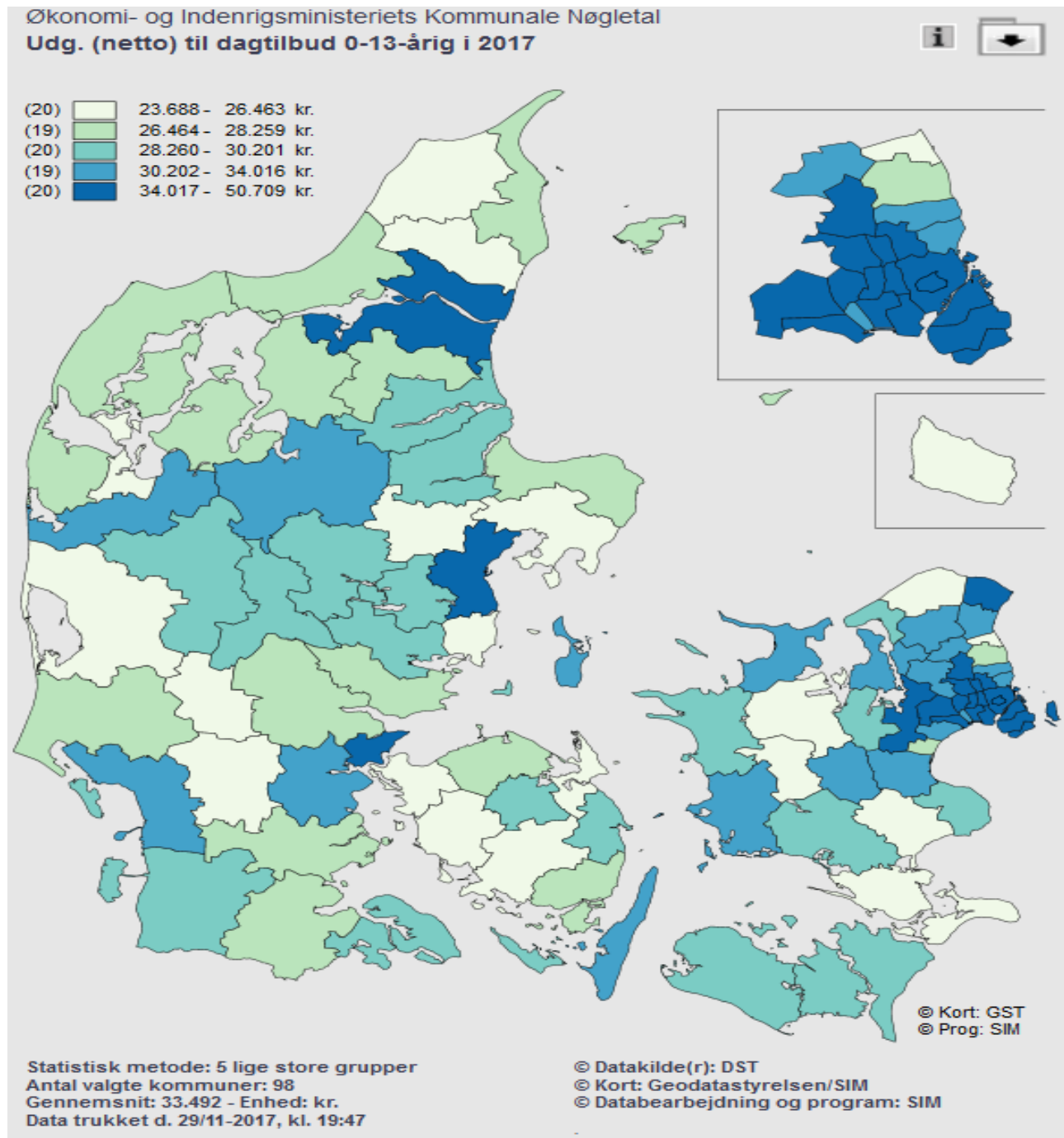
<https://www.fm.dk/Nyheder/Pressemeddelelser/2011/05/20110513%20Aftale%20om%20senere%20tilbagetraekning.aspx>

³⁰) Jf. VLAK- regeringen: Jobreform fase II og VLAK-regeringen: Sammen om virksomhederne. 2017.11.16

³¹) Jf. Olsen, Lars: Foran anførte indlæg.

Ser man på den udgiftsmæssige prioritering af kommunale dagtilbud målt ved kommunale nettoudgifter pr. elev, er der en klar (omend med undtagelser) tendens til, at centrum-venstre styrede kommuner prioriterer udgifter til dagtilbud højere end centrum – højre styrede gør.

Figur: Kommunerne fordelt efter nettoudgift til dagtilbud pr. 0 – 13 - årig 2017.³²

³²⁾ Kilde: Indenrigsministeriets kommunale nøgletal, Udgift til dagtilbud pr. 0- 13-årig, 2017. <http://www.noegletal.dk/>